

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

szimzandók.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Samuel, Vörös Sándor,
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS

AZ

„ERDÉLYI GAZDA“

1885-ik évi folyamára.

Az „Erdélyi Gazda“ 1885. új évvel XVII-ik folyamába lép, előfizetési ára egész évre csak két forint, féléves előfizetéseket nem fogadunk el.

Ezen előfizetési ár már elég olcsóra van ugyan szabva, de hogy a lapnak terjedése és épen azon körökbe való eljutása, melyek vagyoniilag korlátoltabb helyzetben vannak, még inkább biztosítva legyen: az erdélyi gazd. egylet igazgató választmánya támogatva a nmlgu földmívelési ministeriumnak tetemes anyagi segélye által, elhatározta, hogy községek, községi előljárók, körjegyzők, lelkészek, iskolák és tanítók, valamint az erdélyrészi gazdasági és rokon egyletek tagjai az „Erdélyi Gazda“ 1885. évi egész folyamát fél árban, azaz

egy forintert

rendelhetik meg, ha ezen összeget legkésőbb 1885. január hó 15-éig Kolozsvárra az „Erdélyi Gazda“ kiadó-hivatalának czimezve és bérmentve beküldik. Egyes előfizetők erre nézve legcélszerűbben a postautalványt használhatják.

A pontos megrendelést annyival inkább kérjük, mert felesleges példányokat nem nyomathatunk és így a későn jelentkezők csonka évfolyamot nyernek.

Gyűjtőknek minden tíz egyszerre beküldött (akár 2, akár 1 frtos) előfizetés után egy-egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Oly megrendelés, melyhez az előfizetési összeg mellékelve nincs, tekintetbe nem vehető.

Lapunk iránya marad a régi, de tartalmának változatosságát újabb intézkedések által emelni törekszünk s midőn az önzetlen vállalat tömeges pártolását reméljük, egyszersmint teljes tisztelettel kerjük a t. gazdatársakat, sziveskedjenek az „Erdélyi Gazda“ törekvéseit becses szellemi közreműködésükkel is határozottan előmozdítani, hogy e lap valóban az erdélyrészi gazdaközönség érdekeinek tolmácsa lehessen.

Olcsó hirdetési rovatunkat, mely a lap jelen olvasottsága mellett biztos sikert ígér, ajánljuk az eladók és vevők szives figyelmébe; egyleti tagok és előfizetők 25% díjkedvezményben részesülnek.

Kolozsvárt, 1884. december hó 1-én.

Az „Erdélyi Gazda“ szerkesztő bizottsága.

Tartalom: Előfizetési felhívás az „Erdélyi Gazdára”. — A kolozsvári (helyi) gazdasági egyesület felállításának indokolása. Nagy Lajos. — A trágya mikénti alkalmazása. Nagy Jenő. — Egyleti mozgalmak: Vál. ülés 1884. decz. 9-én. — Egyveleg: Értesítés. Legfelsőbb kitüntetés. „Gallus”. A csalamádé és egyéb zöldtakarmányok miveltési és savanyítási módjai. Gazdasági lapok. Fűzdugványok eladása. Állatok vasuti szállítása. Hogyan lehet festett veres borban a fukszint könnyen felismerni? — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

A kolozsvári (helyi) gazdasági egyesület felállításának indokolása.*)

Tisztelt közönség! A mult vasárnapi összejövetel alkalmával megígértém önöknek, hogy mai nap beszélni fogok, részletesen elmondom: miért szükséges Kolozsvárt egy helyi gazdasági egyesületnek felállítása.

Ennek elmondására jogosít azon körülmény, mely szerint, mint tudva van, magamnak van egy kis mezei birtokom Kolozsvárt, — s bár mellékesen — magam is így folytatok egy kis gazdaságot s így alkalmam nyílt évek hosszú során megismerkedni az itteni gazdálkodási viszonyokkal s azon bajokkal, melyek a gazdálkodás terén nálunk mutatkoznak. De kötelességemmé is teszi szólanom az a mély meggyőződés, hogy ha van számunkra is valami segély, valami boldogulás, azt nem várhatjuk mástól, mint önmagunktól, önmagunk által — az össze nem tartó erőknek egyesítésétől.

Minden egyesület felállításával nemcsak az általános, de főleg a különös szempontok határoznak. Ma két hete, midőn a gazdasági felolvasások kezdetüket vették, a kolozs-monostori gazdasági tanintézet érdemes igazgatója alaposan és tüzetesen beszélt az egyesülés és társulás hasznairól — mind e mellett engedjék meg nekem is, ha jelen alkalommal tárgyamra vonatkozólag előbb némely általános dolgot említek fel s csak azután tértek a helyi gazdasági egyesület felállításának részletes indoklására vagy más szóval igazolására.

Egyesülésre már a természeti ösztön vezet. Ettől indítva együtt él és munkál a hangya, a méh, a fecske, a juh és az őz, még a kártékony verebek, csókák és farkasok serege is. Az ember is családi, társesegülésre a természeti ösztön vezette.

A mi az oktan állatoknál ösztönszerűleg történik, s a mi előbb az embernél is ösztönszerűleg történt — azt idővel a szükség bővebben kifejtette. Alakultak községek, államok s az államokban egyházak, egyházi rendek, hadseregek, czéhek, társulatok és egyesületek.

És e társulás, egyesülés az erők összesítése mindig célra vezet. Az a sok hangya egyesített erővel, mily hamar felépíti széthányi lakhelyét, az a picziny méhsereg mennyi édes mézet tud összehordani köpűjébe? s hol két ökör nem bírja, ott a gazda négyet fog be s vigan megy a szántás.

A földmives mindezt látja, sőt többet is lát fájdalom. Látja, hogy a kártékony veréb, vagy csóka sereg miképen teszi tönkre néhány nap alatt legszebb gabona termését. S ha itt épen nem is látja, de bizonynyal hallotta, hogy másutt meg a

farkasok, vaddisznók nyájai mielő pusztításokat visznek véghez. Éppen így céliravezető az emberi erők egyesítése is. Az állami egyesülés megadta a polgároknak a személy és vagyontonszóságot, lehetővé tette a földmiveltés, ipar és kereskedés kifejtését, a tudomány, miveltés, ismeretek terjedését; hol az állam ereje elégtelennek bizonyult, ott eme czélok elérésében végtelen hasznos szolgálatokat tettek a társadalmi egyesületek — milyenek a Tudós és irodalmi társaságok, Muzeum egyesületek, Képzőművészeti társulatok, Gazdasági és iparos szövetkezetek — s hogy még az ellenkezőt is felemlítsem — még a rablók, tolvajok is ott boldogulnak inkább, hol céljaikra szövetkeznek, bandákat alakítanak.

De hogy közelebb szemléltessem a dolgot, felhivom önök figyelmét Kolozsvár városára. Itt is vannak egyesületek, szövetkezetek minden irányban és célra. Itt székel az erdélyi gazdasági egyesület, az országos gazdasági czélok előmozdítására. Itt van Muzeum egyesület, irodalmi, művészeti és természeti kincseink régiségeink összegyűjtésére és megőrzésére. Van itt természet-tudományi társulat, az ismeretek terjesztésére — van Nőegyesület, Árvaház, betegsegélyző egyesület, ipar és kereskedelmi társaság. Van egy sereg pénzintézet, zálog és bankház. Szóval egyesült és egyesül minden rend és osztály a maga szellemi, erkölcsi, emberbaráti vagy anyagi céljainak kivitelére — csak mi vagyunk, mi kolozsvári gazdák önmagunkra hagyatva, az erők egyesítése nélkül tehetetlenül.

Mély meggyőződésem szerint nekünk is egyesülnünk kell ha a megsulyosodva s csak nem elviselhetlen földadó és számtalan gazdasági bajok és nyomoruságok mellett élni akarunk, ha magunk és családunk vagyonát nem elveszíteni, de megtartani vagy még gyarapítani is akarjuk. És ez egyesülés nem másban, mint egy helyi gazdasági egyesületben történhetik.

És most itt van helyén tárgyamról részletesen szólni.

Egy gazdasági egyesület felállítását követeli első sorban Kolozsvár tekintélye, neve. Városunk sok tekintetben haladást mutat. Utcái, térei évről-évre épülnek, csinosodnak, szépülnek. Nyert egyetemet, képezdékot, kereskedelmi, polgári és ipari iskolákat. A társadalom is megteszi a magáét mint már említém részint emberbaráti, részint miveltési egyesületek alapításában. Mindenben haladás mutatkozik, egyedül a mezőgazdaság terén vagyunk elmaradva, sok tekintetben szemben a régebbi állapottal visszaesve. Az ugarrendszer fennállásával öregek állítása szerint Kolozsvár határán több és tisztább gabona termelt, a marhatenyésztés virágzóbb volt. Az ugarrendszer megszűntével szabadabb lett ugyan a birtokhasználat, sőt talán a város területéhez közelebb eső birtokrészekben jobban is jövedelmez, mint azelőtt, hanem a távolabb eső dülők termő ereje megcsökken, értéke vesztett, a marhalegeltetés nehezebbé, sőt kinosabbá vált. Szóval a rendszer változtatásával egy csomó nehézséget, bajt örököltünk a nélkül, hogy itt, Kolozsvárt az újabb kor mezőgazdasági vívmányait is átvettük volna. Városunk jó hirneve is azt kívánja, hogy ez tovább így ne maradjon.

De saját jól felfogott érdekünk is parancsolja értelmi, erkölcsi, anyagi erőink egyesítését a gazdaság terén is s ez által

*) A kolozsvári földmives gazdáknak deczember. 21-én tartott harmadik összejövetelén adatott elő.

anyagi jólétünk gyarapítását mezőgazdaságunk felvirágoztatását előmozdítani.

Itt székel városunkban az erdélyi gazdasági egyesület. Áldásos működését jövőre fordítsuk saját hasznunkra is. De ezt csak úgy tehetjük, ha magunk is mellette mintegy fiók egyletet alkotunk. Ekkor használatba vehetjük a gazdasági ismeretek terjesztésére szerkesztett lapját csaknem ingyen. Segélyül hívhatjuk jelesebb szakférfaikat oktatásunkra, kertészeti ifjainkuk a gyümölcs oltás tanítására. A magas kormány által időnként szétosztásra rendelt kísérleti vagy nemes terménymagvakból mi is általa részesülhetünk.

Kolozsvár közvetlen közelében Monostoron az ország gazdasági tanintézetet állított fel. Szellemi és anyagi erővel, gépekkel, mint a állatokkal. Valljuk meg őszintén, ennek se vittük eddig elé majd semmi hasznát. Csak éppen ezelőtt néhány héttel indított Kolozsvár közgazdasági előadója e tekintetben egy dicséretes mozgalmat, midőn éppen a kolozs-monostori tanár urak segítségével e gazdasági felolvasásokat rendezte, midőn egy mezőgazdasági iskola felállítását tervbe vette. Nos, ha mi egyeletet alkotunk tisztelt gazdatársak, én azt hiszem, hogy a gazdasági tanintézet, a mi segélyünkkel, közvetítésünkkel több eredményt vivhat ki, mint nélkülünk.

A gazdasági gépeket, azoknak használati módját a tisztelt tanár urak bemutatthatják, megtaníthatják ugyan, de nem adják ám nekünk. Pál vagy Péter sem szerezheti meg egymagára, s ha vállalkozó szerzi meg, az legalább is 100 percentszel dolgoznék a mi rovásunkra — tehát, hogy a hasznosoknak tapasztalt gépeket megszerezhessük és haszonnal alkalmazhassuk nekünk e célból is egyesülnünk kell. Ha egy nagyobb gépnek, p. o. cséplőgépnek beszerzésére talán módunk nem is lenne egyelőre, ezeknek kibérlése a cséplés módzatainak szabályozása által is sok rosztól megszabadulnánk. Mai rendezetlen körülményeink között a géptulajdonos oda állítja gépjét, hol neki kényelmesebb; annyi százalékot veszen, mennyit tud; akkor távozik, mikor akar, nem tekintve arra, hogy ott még csépeletlen asztalok is maradnak. A szalma, a törek az meg, éppen zsákmányul esik a tolvajoknak, senki számba nem veszi, nem ügyeli s el is lopják szerencsésen, mire tulajdonosa utánna küldhetne. Ezen is csak egy egyelet felállításával segíthetünk. Ez rendezheti a cséplés módzatait s közbeléphet a városi hatóságnál a gabona és szalma biztonsága érdekében.

A buzatermelés, különösen határunknak erre alkalmas talajában, földmivelőinknek tagadhatlan szorgalmas munkájával, ezelőtti esztendőben jól fizetett. Most a földbirtokra nehezült súlyos adó mellett a világverseny is ayakunkra jön, mint ezt Vörös Sándor igazg. tanár ur már említett felolvasásában részletesen elmondotta. Ebből megint az a következtetés, hogy gazdaságunkban olcsóterményekre is kell súlyt fektetnünk, melyek nagyobb jövedelmet adnak. Ilyen lenne a komló.

A komlótermelés erdélyrész hazánkban mind nagyobb-nagyobb tért foglal. Segesvár, Keresztur vidékén a törökbuzát leszorította a Küküllő teréről. Kezdetben mesés árakon kelt — ma is jól fizetik. Egyesületi uton több sikerre való kilátással foghatnánk ennnek termeléséhez is.

A gabonaárak lehanyatlása mellett mint jövedelmezőbb gazdasági ágra, országszerte a marhatenyésztésre fordult a legnagyobb figyelem. A marhatenyésztésre a mi gazdaközönségünk is dicséretes figyelmet fordít. Ámde bajaink is vannak. Takarmánytermelésünk kevés. Nevezetesen nem annyi, hogy az igás marhák sok tekintetben káros nyári legeltetése megszüntethető lenne. Legelőink rendezetlenek. Szóval volna itt is segitendő. És egyesített erővel mind e bajokon lehetne segitni. Az egyelet közben járhatna a városi legelők jobb módon rendezése, esetleg bérlése, apaállatok beszerzése, az állatok biztosítása stb érdekében.

A várossal mint törvényhatósággal szemben is volnának valami kívánhatóink, nem mondom követeléseink. Egyes határ-részek mezei jó és czélszerű utak hiányában vagy éppen nem (p. o. Kajántó völgye egy részen) vagy nehezen közelíthetők meg. Ott van p. o. a Gella és szénafüvek. Az első egyik legjobb buzatermelő dűlője gazdaközönségünknek, a másik pedig nemcsak a legnagyobb, de a leghaszonhajtóbb része is határunknak. Mekkora előny lenne ezekhez a mai mérnöki szakértelemnek megfelelő utakon járhatni.

Többet is mondok. Ez évben is határunkon a csóka és hőrsög millió számban ezerekre menő kárt okozott. A csókat lövöldözéssel pusztítani, kergetni kellett, a hőrsögök, egerek szaporodását szintén gátolni. Ámde én egyedül, vagy más így egyedül mezei utat nem építhet, a csókat, hőrsögöt el nem pusztíthatja s ezek ellenében egy ember a törvényhatóságnál hiába kérelmezett. Hanem, ha mi gazdák egyesülten ajánlatba hozzuk a tanácsnak, törvényhatóságnak, hogy az készíttesse meg a szükséges utakat, vadászok, pásztrok által pusztíttassa, üldöztesse a csókat; az eleven mesgyék felszántatása által rontassa össze az egerek és hőrsögök állandó tanyáját: én nem hiszem, hogy az együttes eljárásnak sikere ne lenne.

Még más okokat vagy célokat is hozhatok fel gazdasági egyeletünk felállítására mellett. Az ingatlanok változása sűrű, fájdalom, sok esetben árverés után, s megveszik lelketlen emberek potom áron, mert a gazdaközönség, a szomszéd nem tud róla, nem járhat a törvényszéki rostélyos, fekete táblához olvasgatni. De ha az árverési hirdetéseket az egyelet a törvényszéktől megszerzi, a maga körében nyilvánosságra hozza, én hiszem, hogy a venni akaró olcsóbban juthat hozzá s még az árverést szenvedő is drágábban adja el földjét.

Aztán éppen az árverések lehető csökkentése, a vagyonszerzés könnyítése szempontjából a gazdasági egyesület idővel, megszilárdulásával felállíthat egy gazdasági hitelintézetet, mint tette azt az iparos társaság és állíthat fel terménycsarnokokat, miképen rendezett már több ízben az ipartársulat ipar-kiállításokat.

Ime tisztelt gazdaközönség ezeknek a körülményeknek, ezeknek a céloknak szemmel tartásával hoztam javaslatba mult 1883. évi márczius 4-én egy értekezleten a helyi gazdasági egyesület alakítását, tettem ezt annyival inkább, mert ennek szükségességét már a gazdaközönség által kiindított ugynevezett határbizottság állatta, sőt 1880. márcz. 14-én tartott üléséből szerkesztett és a tanácshoz beadott jelentésében keblő

gazdasági egyesületté alakítását bejelenti. A mi azonban — mellékesen megjegyezve — nem történt meg. Nem, mert a határbizottság szemben a Simon Elek-féle javaslattal oly igényekkel és határrendezési javaslatokkal lépett fel, melyeket a törvényhatóság jóvá nem hagyhatott, ha csak azt nem akarta megengedni, hogy hatáskörében csorbítottassék.

Az alakulást hivatalosan, testületileg nem lehetett tenni, annak létesítését magánuton, önkéntes társulás útján kellett megkísérteni. Az e tárgyban tartott további értekezletek eredménye lett az alapszabályok ama tervezete, mely nyomtatásban önök között is szétosztatott.

Az ügy érdeme, városunk tekintélye és az alapszabályokban foglalt célok érdekében, melyeket én ez alkalommal részletesen előadtam, kérnem kell a gazdaközöniséget, szíveskedjenek a szabályszerzetet jóakaró figyelmbe venni, minden tartozkodás, minden gyanakodás nélkül elfogadni. A mitől talán fél a gazdaközöniség — az nekünk nem lehet célunk feladatunk. Mi nem háborgatunk senkit tulajdonában, mi nem akarunk kommasacziót. Ez nem is lehet Kolozsvárt vagy ha régre is hajtatók, nem vezetne célhoz. Ugyanis Kolozsvár határán van szántó 7013 hold, rét és szénafű 9028 hold, legelő — nagyobb részben a város birtokában — és nagy tagokban 4113 hold. A szántók és kaszálók birtokosainak száma legio, több mint 3000 s ezek közt alig 360 birtokos, kinek 10 holdnál nagyobb birtoka lenne. Ilyen birtokviszonyok közt tagosításnak helye nincs.

Félre tehát a tartózkodással gazdatársaink: egy helyi gazdasági egyesület alakításában fogjunk kezét barátságosan. Az erők egyesítése minket is célra vezet, s remélem eljön az idő, melyben megáldottak mondják azt a perczet, a midőn Kolozsvárt is egy helyi gazdasági egyesület megalakult.

Nagy Lajos.

A trágya mikénti alkalmazása.

Tudjuk jól, hogy a trágyázásnak célja földünk termőképességének előmozdítása, illetőleg, hogy végeredményül minél nagyobb termést nyerjünk.

Hogy azonban e célt elérhessük, arra kell törekednünk, hogy a földünk termékenyítése végett kihordott trágyaanyag termékenyítő hatásából lehetőleg semmi el ne vesszen és azt földünk számára minél inkább biztosítsuk.

Elvitázhatlan tény, hogy a trágyázás által lehető legnagyobb eredményt akkor fogjuk elérni, ha kihordott trágyánkat a kihordás alkalmával tüstént alászántjuk. Ez által van legjobban biztosítva a trágya teljes értéke.

Ezen eljárást természetesen csak a szántás időszakában, a tél fagyának legelső felengedésétől, a fagyások újabb kezdetéig, tehát rendszeren kora tavasztól késő őszig alkalmazhatjuk.

Hogy pedig ezen eljárás kitünő hatását a lehető legmagasabbra fokozzuk, erre nézve azon, aránylag kevésbe kerülő, de eredményében megbecsülhetlen módszer ajánlható a t. gazdaközöniségnek, hogy a trágyát a javítandó területre kihordva, azt gondosan, lehetőleg egyenletesen, szétteregtet-

jük; ekkor az ekéket beállítván sekélyen alászántjuk, még pedig azért nem mélyen, mert ha a trágya vastagon lesz földdel borítva, akkor a levegő az alátakart trágyától elzárva, az erjedés nem lehet kellőleg végbe, minek következtében a trágya sok esetben megsavanyodik s így semmi jótévő hatása nem lesz azon veteményekre nézve, mely alá adatott.

Ha a földre kihordott trágya szalmás, mint ez sok esetben lenni szokott, akkor igen czélszerű lesz, ha minden eke után egy gyermek munkást alkalmazunk, ki egy pálcikával vagy gereblyével a következő eke által elfogandó területről a trágyát a barázdába kaparja, úgy, hogy ez a ráborítandó föld által teljesen elfedessék.

Ezen eljárás által teljesen földünk kebelébe zárjuk az összes kihordott trágyaanyagot, míg ellenkező esetben a leggondosabb szántás mellett is megtörténik, hogy a trágya itt-ott fedetlen marad, mi által illó anyagai eipárolgásának utat nyitunk vagy a mi igen gyakran megtörténik, — kivált ha szalmás trágyával dolgozunk, — az eke maga előtt felhalmozva messzire elhuzza s egy helyen halmozza össze, mi által a trágyázás s ennek következtében a termés is egyenlően leend.

Az a kevés költség tehát, a mit egy 8—10 éves gyermeknek fentebb jelzett munkájáért fizetünk, bőven kárpótolva leend s a ki egyszer megkísérli, bizonyára nem fogja többé abba hagyni ezen előnyös eljárást.

Ezen eljárás azonban — mint már fentebb is említém — csak szalmás trágyánál alkalmazandó, mert a jól megporhanyult trágya különben is kellőleg befedetik szántás alkalmával.

Miután azonban kétségbevonhatlan az, hogy a gazdának télen át is trágyázni kell, sőt trágyájának zömét ezen idő alatt kell kihordania, mely idő alatt pedig a trágyának azonnali leszántását nem alkalmazhatja: a trágyának földünkön télen leendő kezeléséről is óhajtók szólni.

Tudjuk ugyanis, hogy a télen keresztül kihordott trágyát egyik gazda kupaczkba rakva, másik szétteregtetve hagyja a tavaszi szántás megkezdéséig.

Ezen eljárás közül nagyon sok oknál fogva határozottan az utóbbinak vagyis a szétteregetésnek a dandó előny.

Ugyanis, ha a trágyát kupaczkba rakva hagyjuk földünkön, az ott erjedésbe megy, illetőleg az erjedést folytatni fogja, mígem minden haszon nélkül felemésztí magát s nem marad ott egyéb, mint a felső részen kilugzott szalmás, közepben pedig a folytonos erjedés folytán illékony alkatrészeitől s így javító hatásától nagyrészen megfosztott, porhanyó trágyaanyag.

A kilugzott termékenyítő rész természetesen a kupacz által borított kis földterületbe szívárog le, túlbőven megtrágyázva azt, míg a földterület többi része a kupaczk széthányása alkalmával termékenyítő hatásától nagyrészen megfosztott trágyát kap; minek következtében szántóföldünkön buja növényesültök támadnak; míg ha a kihordott trágya egyenlően szétteregtetetik, ennek nem lesznek azon káros következményei, melyek a kupaczkba rakott trágyánál előfordulnak, mert egyen-

letesen lévén a trágya a földön elterelve, feloldható részei az eső és hóviz által kimosatva, egyenlően oszlanak el a földben. Ha pedig száraz idő következik be, a trágya kiszárad ugyan, de változatlanul marad, hiányozván a nedvesség, nem erjedhet tovább, mint midőn egy tömegben fekszik és kellő meleget fejt ki; fagyos idő alkalmával nem lévén meg az erjedés tényezője, a nedvesség és meleg: szintén nem szenved változást, míg a kupacba rakott trágyánál az említett erjedést elősegítő tényezők működven, az — mint mondva volt — folyton erjed, minek következtében mind minő, mind mennyiségileg sokat veszít értékéből.

Költségekiméltetés tekintetéből is inkább ajánlható a széttergetés, mint a kupacokba rakás, mert télen részint saját cselédeinkkel a nélkül, hogy más munka hátrányt szenvedne, részint pedig — a mi fő — olcsóbb és könnyebben kapható munkásokkal teregethetjük szét, mint tavasszal, midőn a munka több, a napszám drágább.

A trágya-széttergetés hátrányaul ugyan sokan azt hozzák fel, hogy nem czélszerű ezen eljárás azért, mert az így eltergetett trágyában lévő oldható anyagokat a télen bekövetkezni szokott hó és esőviz kilugozza, kimossa a föld hátrányára; azonban ez nem áll, mert tudnunk kell, hogy a mit belőle az eső és hóviz kimos, azt a talajba viszi le, hol a feloldott tápanyagok a föld elnyelő képessége folytán a növények számára vissza tartatnak.

Vannak mégis esetek, midőn az eltergetést minden előnyei daczára mellőzni vagyunk kénytelenek, mert pl. nem volna tanácsos ezen eljárást lejtős fekvésű földeken alkalmazni, hol nagyobb esőzések vagy hó olvadás alkalmával a víz a trágyának nemcsak oldékony részeit, hanem sebes folyásánál fogva a trágyát is teljesen lesodorná. Meggátolhatja továbbá a trágya rögtöni széttergetését a talaj tulságos nedves állapota, mert ha az ily talajt trágyával befedjük, természetes, hogy nehezebben szárad ki s tavasszal sokáig nedves marad, minek folytán a szántással — ennek következtében pedig a vetéssel — elkéshetünk.

Mellőzendő a széttergetés még az igen taraczkos földön is, mert a taraczk annál gyorsabban fog fejlődni és elnyomja, vagy legalább túlnövi a hasznos növényzetet.

De azért ezen föntebb említett esetekben sem ajánlható a trágyának kupacokba való rakása, hanem e helyett sokkal czélszerűbb lesz a trágyát egyetlen nagy rakásba halmozni össze a kérdéses földek közelébe, a mely halom aztán földdel lehetőleg befedendő.

A trágyának ilyképeni kezelése mellett aztán biztosítva leszünk minden apadás ellen és elérjük azon czélt, hogy nem tápanyagaitól megfosztott, hanem azokat lehetőleg visszatartott trágyát fogunk földünkön széttergetni.

Ily módon trágyánk — leszámítva némi illó anyag elpárolgását — eléggé biztosítva van; mégis, hogy ezen kevés veszteséget is lehetőleg alább szállítsuk, tanácsos ezen nagyobb halmokban lévő trágyát is, kivált magasabb foku meleg alkalmával, tulsokáig nem hevertetni, hanem mihelyt lehetséges széttergetetni.

Tekintve azon fontos szerepet, melyet a trágya mezőgazdaságunkban visz, mindenesetre megérdemli, hogy annak helyes alkalmazásával behatóbban foglalkozzunk és e téren a helyesebbnek bizonyult módszert alkalmazzuk.

Debreczen.

Nagy Jenő.

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1884. december hó 9-én.

Tartatott alelnök Szabó József elnöklété alatt; jelen voltak báró Jósika Sámuel alelnök, id. Lészay Ferencz, Szenkovich Márton, Tóth Zsigmond, Pál Sándor, dr. Berde Áron, Girsik János, Filep István, dr. Hintz György, egyl. pénztárnok; Molnár Sándor, egyleti ügyvéd; Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

209. Elnök mindenekelőtt kegyeletes örömeinek ad kifejezést a felett, hogy a mai ülést azon helyiségben nyithatja meg, mely az egylet halhatatlan alapítójának, gróf Mikó Imrének elfogadó és dolgozó terme volt és midőn azt kívánja, hogy az egylet mindenkor boldogemlékü elnökének hazafias intencióinak szelleme vezesse, köszönetet mond gróf Pejacsevics Arthur né gróf Mikó Auna öngagságának, valamint a teljhatalmu jószágigazgató Tóth Zsigmond tagtársnak, hogy az új egyleti szállást oly előzékeny készséggel átengedni s czéljainknak megfelelőleg beosztani sziveskedtek — Tóth Zsigmond tagtárs öszinte köszönettel fogadván az osztatlan elismerést, kijelenti, hogy nekie is egyik forró óhajta teljesült, midőn az erdélyi gazd. egyletnek a tulajdonos grófné öngagsága beleegyezésével éppen e házban adhatott szállást, melyhez szűkebb hazánk annyi közhasznú intézményének első alapítása vagy üdvös fejlesztése fűződik és részéről is kívánja, hogy az e falak között adott lelkesítő példa az utódokat is hasonló áldásos tevékenységre buzdítsa.

210. A november 10-iki ülés jegyzőkönyve felolvastatván — a mainak hitelesítésére dr. Berde Áron, Girsik János és Pál Sándor kéretnek fel.

211. Elnökség jelenti, hogy a nagyenyedi vinczellér-képezdei ösztöndíjak kezelésére az ottani polgármestert kérte fel — helyeslő tudomásul szolgál.

212. Tisza László t. elnök tudatja, hogy a ref. convent ülései miatt a biai gépversenyen meg nem jelenhetett — tudomásul szolgál.

213—220. Kertészeti szakosztály az udvarhelyi, marostordai, torda-aranyosi, alsó-fehéri, esiki, brassói és szolnokdobokai gazdasági egyletek előterjesztéseinek tekintetbevételével a nmlgu ministeriumhoz az erdélyi országrészben nagyban termelendő gyümölcsfajokról beadandó névjegyzéket bemutatja — elfogadtatván felterjesztendő és lapunkban is közlendő lesz.

221. Tekintettel a kiállítás ügyében teendő számos hivatalos utazásra — egyleti titkár részére az 1885-ik évre is állandó szabadjegy kéretik.

222. Egyleti legény Bartha Imre szolgálatát 1885. január 1-ével felmondja és egy havi kegydíjat kér — új legény fogadásával az elnökség bizatik meg, a kegydíj alap hiányában meg nem adható.

223. Szerkesztő bizottság 1885-re a következő lapok előfizetését ajánlja, Pester Lloyd, Magyar Föld, Gyak. Mezőgazda, Nép Kertésze, Gazd. Lapok, Borászati Lapok, Gallus, Földmiv. érdekeink, Gyüm. füzetek, Mezőgazdasági szemle, Wiener landw. Zeitung, Pract. Landwirth, Weinlaube és Pomologische Monatshefte — egyhagulag elfogadtatvau, Girsik tagtársnak, ki az „Erdészeti lapok“ egy példányát díjtalanul ajánlotta fel, jegyzőkönyvi köszönet szavaztatik.

224. Az „Erdélyi Gazda“ 1885-ik évi államsegélye iránt — a nmlgu ministeriumhoz kérés lesz intézendő.

225. Gámán nyomda a lap kiállítását 1885-re is az eddigi feltételek mellett elvállalni hajlandó — a szerződés, a szerkesztő bizottság által ajánlott változtatások figyelembevételével, megkötendő.

226. Szerkesztő bizottság december 5-iki ülésének jegyzőkönyve — helyeslő tudomásul szolgál.

227. Ministerium 50,448. szám alatt a bikavásárlások ügyében kiadott körrendeletét közli — lapban kivonatosan ismertetendő.

228. Kolozsmegye alispánja 11,125. sz. alatt Göndöcs selymészeti röpiratait küldi meg — Roediger ny. alezredes urhoz teendők át.

229. Bécsi gazd. egylet mielőtt egy ottani komlóvásár életbeléptetése iránt további lépéseket tenne, az Erdélyben rendelkezésre álló komlómenyiségről felvilágosítást kér — hiteles adatok beszerzése iránt a két komlótermelő egylet és a t. közgazdasági előadó urak kéretnek fel.

230—233. E. titkár jelentései a kiállítási ügyeknek mikénti állásáról — helyeslő tudomásul szolgálnak.

234. Méhész-egylet az adományozott 30 drb. csemetéért köszönetet mond — tudomásul szolgál.

Hitelesítik:

Páll Sándor,
Dr. Berde Áron,
Girsik János.

Szabó József,

egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

EGYVELEG.

Boldog újévet kíván

az „Erdélyi Gazda“ minden t. munkatársának és olvasójának a szerkesztőség.

— Értesítés. Az erdélyi gazdasági egylet kertészeti szakosztálya e hó 31-én azaz szerdán d. u. 5 órára esedékes ülését — tekintettel Sylvester estéjére — nem fogja megtartani. Kolozsvárt, 1884. december 29-én. Az elnökség.

— Legfelsőbb kitüntetés. A „Budapesti közlöny“, 296-ik száma a következő legmagassabb elhatározást hozza: „Személyem körüli, magyar ministerem előterjesztése folytán Báro Bánffy Ádámnak, az erdélyi gazdasági egylet alelnökének, ugy ezen minőségben, valamint a műipar terén is kifejtett közhasznú működése elismeréséül harmad osztályu vaskoronarendemet díjmentesen adományozom. Kelt Gödöllőn, 1884. évi december 10-én. Ferencz József, s. k. Báro Orczy Béla, s. k.“ — Azt hisszük, hogy

egész gazdaközönségünk érzelmeit tolmácsuljuk, midőn a nemes bárónak e kitüntetéshez, mely a közérdeknek szentelt önzetlen munka némi jutalmául akar szolgálni, öszintén gratulálunk és azt kívánjuk: „Ad multos annos!“

— „Gallus“ czimű, egyetlen baromfi és házinyul tenyésztési közlönyünket, mely Grubicy Géza ministeri titkár jeles szerkesztése mellett jelenik meg, a legmelegebben ajánljuk t. olvasóinknak szives pártfogásába. A baromfi tenyésztés oly hasznos foglalkozás, melyre nálunk még kelletténél kevesebb sulyt fektetnek, azért egy ily gyakorlati irányu, talpraesett szaklapra, mint a „Gallus“ mellözhetlen szükség van. Az ábrákkal diszitett lapnak egész évi előfizetési ára 3 frt, mely legcélszerűbben póstautalványnyal Budapest VIII. vig-utoza 4. szám alatt a szerkesztőséghez küldendő.

— „A csalamádé és egyéb zöldtakarmányok mivélesi és savanyítási módjai“ czime azon diszes kiállításu kötetnek, mely mint az országos magyar gazdasági egyesület könyvkiadó vállalata 1884—1886-iki ciklusának első munkája a napokban küldetett szét. A francia eredetit Lecouteux Ede irta, nyelvünkre pedig Ordódy Lajos, az orsz. gazd. egylet főtitkára ültette át, kinek fordítását Wagner László műegyetemi tanár revideálta. E munka, mint az ahhoz csatolt, Korizmicz alelnök és Ordódy titkár által aláirt előszó mondja, a francia gazdaközönség 15 évi munkásságának eredményeit ismerteti, tehát teljes egészében tárgyalja a savanyítás kérdését; e kérdés pedig reánk nézve is nagy fontossággal bír, mint azt a marostordamegyei gazd. egylet érdemdús elnöke Báro Aporkároly is egyik jeles értekezésében kimutatta. — Fenntartjuk magunknak, hogy a fentjelzett munkáról alkalmitlag még tüzetesebben szólhassunk.

— „Gazdasági lapok“ czim alatt az orsz. gazd. egylet ismét önállóan indítja meg újévtől kezdve az 1849 óta fennálló szakközlönyét, mely három éven át mint a „Magyar föld“ vasárnapu melléklete jelent meg. Az új régi lap szerkesztése Ordódy Lajos főtitkárira van bízva, kihez minden szakmából a legjelesebb erők csatlakoznak, az irány- mint programjában igéri tulnyomolag gyakorlati leend; előfizetési ára egész évre 8 frt, az egylet tagjai fél áron kapják. Örömmel fogadjuk a rég nélkülözött lapnak „feltámadását,“ — ámbár karácsonra esik — és kívánjuk, hogy az új kezekben régi hirnévét, elismert tekintélyét mielőbb visszafoglalja. A december 21. érol keltezett mutatványszám élénken és tartalmasau van összeállitva.

— Füzdugványok eladása. A kolozsmonostori m. kir. gazd. tanintézetnél 1885. év tavaszán a következő nemes fajú füzdugványok kerülnek eladásra: Salix uralensis 390,000 darab; S. purpurea 40,000 drb; S. canabica 10,000 drb; S. caspina 10,000 drb; S. aurea 5000 drb; Lambertiana 5000 drb. Ezekon kívül kapható még S. viminalis és S. vitellina. Ezer darab ára a csomagolási költséggel együtt 1 frt 20 kr. A szállitás minden esetben a vevőt terheli, megrendelések közvetlenül az illető intézet igazgatóságához intézendők.

— Állatok vasuti szállítása ügyében a nmlgu földmivélesi minister a következő körrendeletet bocsátotta köz-

re: Minthogy az állatoknak vasuton való szállításánál az utóbbi időben oly gyakoriak az elhullási esetek, melyek a vasuti kocsi tulzsufolása által okozatnak; ennek elhárítása czéljából szükségesnek találtam ez ügyet részletes utasítás által szabályozni s az utasítás végrehajtásával a vasuti szemléző bizottságokat, egyetértve az illető állomás főnökökkel megbizni.

Az egy kocsiba rakható állatok maximális számát következőképen állapítom meg: Zárt kocsiba (nem párnázott) hat darab ló. Marha-szállító nagy kocsiba 9 darab hizott ökör, 11 drb sovány ökör. Marha-szállító kis kocsiba 6 drb hizott ökör, 8 drb sovány ökör. Emeletes nagy kocsiba sovány sertés 90 darab, félhizott sertés 60 drb., teljesen hizott 8 q. raksulyban legfeljebb 45 drb. Emeletes kis kocsiba sovány sertés 75 drb., félhizott sertés 46 drb., teljesen hizott 34 drb. A tenyész-állatok félhizottakkal veendőek egy minőségüvé, ha már kifejlették. Juhot nagy kocsiba lehet rakni 95 drbot, kis kocsiba 65 darabot.

Megjegyzem azonban, hogy jogában áll a fentemlített közegeknek, tekintettel az állatok testalkatára és a szállítási viszonyokra, az egy kocsiba rakható állatok számát kevesbiteni.

— Hogyan lehet festett veres borban a fukszint könnyen felismerni? E czélt mi laikusok a legegyszerűbben úgy érthetjük el, ha egy mogyorónyi darabot letörünk a stearin (milli) gyertyából, azt 5 kanálni borba teszszük tiszta edényben (ha csak lehet üveg, vagy porcellán edényben, ha ilyen nincsen, akkor oly tiszta vasedényben, melynek fehér máza belül teljesen hibátlan) fölforraljuk, miközben kissé kevergetni kell. Azután félrehuzzuk s kihűtjük. A kihűlt és megfagyott stearin darabkát kivesszük, tiszta vízzel a bortól jól lemoszuk. Ha az a mosás után vörös marad, jele, hogy a borban sok fukszin van. Ha pedig rózsaszint mutat, úgy szintén fukszinnal van ugyan a bor festve; de csak kevés van benne, és pedig minél világosabb a rózsaszin, annál kevesebb benne a fukszin. A sárgás szín azt mutatja, hogy csak nyoma van ezen festanyagnak borban. Ha pedig fehér marad, úgy semmi fukszin sincs benne. (B. L.)

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest dec. 27. | Bécs decemb. 27.

Buza	7.45 — 8.25 frt	8.00 — 9.30 frt
Rozs	6.90 — 7.15 frt	7.55 — 8.30 frt
Árpa, takarmány	6.40 — 6.75 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	6.90 — 7.90 frt	7.25 — 8.25 frt
Árpa, seres	8.35 — 9.60 frt	8.50 — 10.00 frt
Zab	6.30 — 6.60 frt	6.75 — 7.30 frt
Törökbuza	5.20 — 5.30 frt	6.17 — 7.70 frt

Bécsi marhavásár decz. 22-én. Összes felhajtás 1607 drb és pedig 567 drb. magyar, 363 drb. lengyel és 677 drb. német fajta, melyből — — drb. ökör, — drb. tehén, — drb. bika és — db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 54—65 frt, lengyel 55 — 62 frt, német 54—65 frt, tehén 50—61 frt, bika 52—57 frt, bival 40—46 frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Köbányai sertésvásár dec. 26-én. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) A csekély felhajtások és hiány vásári árban az e heti üzleti hangulatra kedvező hatással voltak és áraiban általánosságban emelkedtek.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—320 kgr. nehéz 44½—46 krral, 180—240 kilogr. nehezek 43½—45 kr. Öreg 300 kgr. túli nehéz 42—43 kr, vidéki sertés 41 — 43 kr. Transitóban: szerbiai 40—43 kr., románia 40—47 ½ kr, tüskés — krral tiszta kilogrammonként. Összes felhajtás: 3730 darab, összes elhajtás 9224 drb.

Bécsi sertésvásár decz. 22-én. Összes felhajtás — drb. és pedig 1420 drb. nehéz, 1762 drb. középhez és 2980 drb. süldő; melyből — drb. magyar, — drb. orosz-lengyel, — drb. szerb és — drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 40—41 frt, középhez 38—39 frt, süldő 40—41 frt; szalonna és zsír 47—58 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Eladó gesztenye. (1—1)

A farsangi időnyre 20 métermázsza szelid gesztenye **eladó**, métermázsája 10 frt helyben, vagy megrendelésre, kész pénz lefizetés mellett **Nagy-Bányán** vasuti állomás, a csomagolás vevő költségén, úgy a szállítás is.

Nagy-Bál., a. (20.) **Kovács Lőrincz.**

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybóbitás és vízművészeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely vízvezetékék kftak s berendezésére.

(3.) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (53—53.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter							100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tűzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balászfalva	november	25	500	400	350	—	250	300	320	—	300	40
Bánfi-Hunyad	november	4	700	550	550	—	300	600	—	—	250	44
Besztercze	december	23	618	425	410	—	315	600	620	280	300	36
Brassó	december	26	560	380	360	350	210	300	320	180	250	40
Csik-Szereda	december	24	700	550	400	350	225	500	225	70	200	30
Deés	december	23	720	620	520	480	320	450	680	280	320	40
Déva*	december	6	1005	835	785	—	—	790	220	120	300	40
Erzsébetváros	december	27	600	450	400	—	250	400	300	180	250	44
Fogarás	december	26	520	—	310	—	208	310	270	100	210	42
Gyula-Fehérvár	december	27	630	575	430	—	265	410	350	135	260	46
Gyergyó-Szent-Miklós	december	27	650	550	450	400	250	500	240	80	220	32
Hátszeg	december	23	480	450	500	450	300	340	120	8	280	36
Kézdi-Vásárhely	december	16	580	445	366	340	215	480	400	100	300	36
Kolozsvár	december	25	553	—	394	—	229	390	450	220	300	48
Maros-Vásárhely*	november	27	680	570	585	550	520	660	400	200	450	42
Medgyes	december	24	575	475	365	—	218	315	185	90	240	44
Nagy-Enyed	december	24	525	450	375	—	225	325	460	140	280	36
Nagy-Szeben	december	23	510	390	350	430	210	330	190	140	325	44-46
Nagy-Várad	december	16	518	438	390	325	324	334	300	120	380	46
Segesvár	december	11	620	450	350	—	230	380	160	120	240	40
Sepsi-Szent-György	december	29	560	500	350	300	200	330	300	110	175	36
Szamosújvár	december	29	520	440	380	—	240	450	240	70	240	40
Szász-Régen	december	23	461	332	362	—	220	462	340	230	250	40
Szász-Sebes	december	24	670	525	420	350	225	395	210	115	240	44
Szászváros	december	18	550	430	370	—	210	470	300	70	210	44
Székely-Udvarhely	december	23	680	515	425	—	200	450	350	200	280	40
Szilágy-Somlyó	december	5	488	406	357	—	195	438	300	150	300	44
Teke	december	15	550	450	400	350	180	450	260	40	1200	32
Torda	december	21	550	450	300	350	210	350	200	15	250	44

A *-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		s z e r i h i r d e t é s n é l b é l y e g g e l e g y ü t t																			
		1		1-3		1-6		1-12		1-18		1-26		1-30		1-36		1-40		1-52	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
5/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösénél, közép-uteza Miuorita-épület.